

Βασικοί κανόνες συνύπαρξης

Το σχολείο επιτελεί σπουδαίο ρόλο στο να διδάξει τις/τους μαθήτριες/-ητές να συμπεριφέρονται με σεβασμό, να είναι ανεκτικές/οί και να έχουν καλούς τρόπους. Ο σεβασμός, η ανεκτικότητα και οι καλοί τρόποι αποτελούν τον πυρήνα της αγωγής του πολίτη. Το κύριο επιχείρημα για τη διδασκαλία του μαθήματος της αγωγής του πολίτη απορρέει από τη φύση της ειρήνης και της δημοκρατίας ενός τόπου και διαμορφώνεται από τον τρόπο που αντιμετωπίζουμε ο ένας τον άλλον στην καθημερινή ζωή, από το πώς μπορούμε να είμαστε ο εαυτός μας, να αναπτύξουμε τις προσωπικές μας απόψεις και να ορίσουμε την ατομική μας ταυτότητα. Το σχολείο οφείλει να βοηθά όλες/-ους τις/τους μαθήτριες/-ητές προς αυτή την κατεύθυνση χωρίς να αποκλείει τις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, τους αμφιφυλόφιλους και τους τρανς ανθρώπους (ΛΟΑΤΙ) ή όσους θέτουν υπό αμφισβήτηση τον ερωτικό/σεξουαλικό τους προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους.

Οι εκπαιδευτικοί, από την πλευρά τους, οφείλουν να δημιουργήσουν ένα ασφαλές περιβάλλον, στο οποίο οι μαθήτριες/-ητές θα τολμούν να πουν ανοιχτά τη γνώμη τους και να εκμυστηρευτούν προσωπικές τους εμπειρίες. Όταν οι μαθήτριες/-ητές νιώσουν αρκετά ασφαλείς να μοιραστούν ελεύθερα τις απόψεις τους, μπορείτε να ξεκινήσετε μία συζήτηση για το πόσο ενοχλητικό είναι να σε επικρίνουν ή να σε απορρίπτουν. Σε κάθε σχολείο και σε κάθε τάξη, συνηθίζεται, στην καλύτερη περίπτωση, να γίνεται μία συμφωνία με τις/τους μαθήτριες/-ητές για τους κανόνες προστασίας της κοινωνικής ασφάλειας, οι οποίοι περιλαμβάνουν το δικαίωμα να μην κατακρίνεται ή να απορρίπτεται κανείς, αλλά να γίνονται όλες/-οι αποδεκτές/-οί, ακόμη και όταν κάποια/-ποιος είναι διαφορετική/-ός από την υπόλοιπη ομάδα ή όταν εκφράζει διαφορετικές απόψεις. Στην προκειμένη περίπτωση, ο σεβασμός είναι η λέξη-κλειδί. Οι κατάλληλες κατευθυντήριες γραμμές θωρακίζουν τα άτομα από ασεβείς συμπεριφορές, ενώ ταυτόχρονα δημιουργείται χώρος για την ανάπτυξη ενδιαφέροντος και την ανταλλαγή απόψεων.

Όπως καταδεικνύουν αρκετές έρευνες, κύριο χαρακτηριστικό των επιτυχημένων σχολικών στρατηγικών για τη δημιουργία ενός ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος είναι η καθιέρωση θετικών και σαφών βασικών κανόνων συνύπαρξης, οι οποίοι αποτελούν προϊόν διαπραγμάτευσης μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητριών/-θητών και τηρούνται από κοινού.

- Ξεκινήστε τη σχολική χρονιά με αλληλογνωριμία, καλλιέργεια της συνεργασίας μεταξύ των μαθητών και όσο το κάνετε αυτό, καθορίστε βασικούς κανόνες για την τάξη που θα αφορούν την κοινωνική αλληλεπίδραση τους στον χώρο του σχολείου (θετική κοινωνική συμπεριφορά).

- Σύμφωνα με έρευνες, ο καθορισμός βασικών κανόνων πρέπει να ολοκληρωθεί μέσα σε έξι (6) εβδομάδες. Εάν, όμως, τα σχολεία αφήσουν τις/τους μαθήτριες/-ητές να αποφασίσουν μόνες/-οι τους το περιεχόμενο αυτών των κανόνων, ενδέχεται να αναπτυχθούν αρνητικές αλληλεπιδράσεις σε επίπεδο ομάδας, οι οποίες – άπαξ και εκδηλωθούν – είναι πολύ δύσκολο να αμβλυνθούν σε μεταγενέστερο στάδιο. Στην περίπτωση του ομοφοβικού/τρανσφοβικού εκφοβισμού, αυτό συνεπάγεται ότι πρέπει να δοθεί προσοχή στον τρόπο με τον οποίο οι μαθήτριες/-ητές θα δείχνουν σεβασμό προς όλες/-ους τις/τους συμμαθήτριες/-ητές τους, συμπεριλαμβανομένων των μειονοτήτων ή των μαθητριών/-ών που είναι «διαφορετικοί».

Τήρηση αξιών. Σε όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους, οι βασικοί κανόνες (νόρμες) αλλά και οι καθιερωμένες αξίες της τάξης και του σχολείου (κοινά ιδανικά), πρέπει να επανεπιβεβαιώνονται διαρκώς. Κάτι τέτοιο είναι εφικτό μόνο όταν τα μέλη του σχολικού προσωπικού έχουν συνειδητοποιήσει αυτές τις αξίες και τις έχουν αποδεχθεί και είναι σε θέση να τις εμφυσήσουν στις/στους μαθήτριες/-τές και συγχρόνως να αποτελέσουν αυθεντικά και μοναδικά πρότυπα προς μίμηση. Σε ό,τι αφορά τον ομοφοβικό/τρανσφοβικό εκφοβισμό, αυτό συνεπάγεται ότι το σχολικό προσωπικό παρακολουθεί την εκδήλωση πιθανών ενεργειών κοινωνικού αποκλεισμού και μεροληψίας σε βάρος ορισμένων μαθητριών/-τών και αναλαμβάνει άμεση δράση για την αντιμετώπισή τους.

KMOP, (2019). Rainbow School, Trainees' Guide, "Combating HOMophobicAndTransphobic bullying in schools – HOMBAT". Funded by the European Union's Rights Equality and Citizenship Programme (2014-2020), Grant Agreement 764746.

Προσαρμογή: Έλενα Σκαρπίδου για το Πολύχρωμο σχολείο